

CC ONG

AYUDA AL DESARROLLO

www.ccong.es

CRÒNICA DE MALI

Ramon Codina, Marta Montero i Dani Isals.

INTRODUCCIÓ

Les dades estadístiques diuen que Mali és el quart país més pobre del món. No disposa de gairebé cap infraestructura industrial i molt poca viària, tot just una carretera que travessa el país i una línia de ferrocarril que arrenca a la capital Bamako per marxar cap a l'oest en direcció al Senegal. El turisme de masses no s'hi consolida precisament per aquesta manca d'infraestructures bàsiques, en molts punts del país el corrent elèctric fa poc més de cinc anys que hi va arribar, i l'aigua corrent i el clavegueram són un capritx del que gaudeixen parcialment els habitants de la capital. Amb tot això per endavant encarar un viatge per lliure a aquestes contrades podria semblar una estupidesa però precisament això és el que el feia més interessant.

Dies abans de la sortida el nostre company de viatge en Dani havia contactat amb una ONG que treballa a un poblet perdut a l'est del territori, en una zona coneguda com la comuna d'Hombori. Aquest indret és força famós entre els escaladors per que hi ha la Main de Fatma, un pedrot monumental enmig de la sabana africana, que un bon dia un escalador català anomenat Salvador Campillo va començar a explotar turísticament. En aquest lloc tan remot fa vuit anys amb unes plujes molt intenses es va enfonsar una escola rural i per reconstruir-la es va constituir aquesta ONG. Nosaltres havíem de col·laborar-hi traslladant material mèdic i roba als responsables locals del projecte en quatre sacs de 25 quilos cadascun. No us enganyaré, inicialment volíem portar els sacs i marxar ben ràpid, ens hi havíem compromés però la zona no tenia cap atractiu especial en el viatge, més aviat ho trobavem un destorb. Ara bé, en la crònica us adonareu que moltes vegades el que esperes que sigui el millor és finalment el pitjor, i precisament el que esperes que sigui el pitjor et sorprèn i es torna inoblidable. Citant el text que presideix la pàgina fotogràfica del nostre company de viatge, fotògraf i amic Dani:

Ens caldran algunes coses per al viatge.

No moltes.

Un sarró buit. Un fort, tossut desig. Un estel. Res més.

Potser una flor. Beuràs a les fonts.

Menjaràs el que et donin, que no serà pas molt.

Dormiràs al ras.

I si et lladren els gossos , no aturis el pas ni tinguis por.

Lladren perquè camines!

és la por dels coixos que voldrien tothom quiet.

El viatge fa créixer l'ànima, posa guix a la humanitat. És obertura al món, ample, com l'horitzó, desconegut, atzarós, fantàstic.

Tot caminant, emergeix un continent inèdit.

El viatge és part de l'home nou.

El viatge és risc. És exposar-se. Sortir de la ciutat, segura de seguretats, per tastar la intempèrie. Per posar-nos en mans del desconegut.

Abandonar-se als vents. A la nit. A la negra nit. I no aturar-se.

Perquè res no ens és donat als humans sense esforç.

Perquè no som: aprenem a ser cada dia

Espero que la crònica us colpeixi tant com ens ha colpit el viatge a nosaltres.

04/10/2008

Les sales d'espera dels aeroports són llocs molt curiosos. En aquest viatge que arrencàvem vam presenciar com un centenar de turistes britànics corrien amunt i avall , entre rialles, enduts per una caòtica reubicació de porta d'embarcament. En la mateixa sala si no haguéssim sabut on havíem d'anar, la presència de mig centenar d'homes i dones de raça negra fent cua ens ho hauria posat força fàcil.

Set hores, llargues, d'avió ; després de 2 enlairaments i un aterratge exemplars, vam tenir el primer glop de realitat. L'aparell toca terra Malí amb excés de velocitat i rebot violentament, s'entregira a l'esquerra i de sobte s'adreça i de nou contacta amb la pista, ja de forma definitiva. Ningú s'esvera, ningú s'espanta, tampoc el conjunt de musica que ocupa bona part de la cabina acompanyat dels seus instruments tradicionals, només els tres dormilegues de la fila 19 es desperten d'una revolada, som els únics sorpresos. En cinc minuts hem sortit a l'exterior i sentim l'alè d'aquesta terra, humit, calent, francament empalagós.

El país vol demostrar que té mitjans i ens fan pujar a peu d'avió a un autobús, recorrem poc menys de cent metres i ens fan baixar. Ara penetrem en una mena de terminal on se'ns fa saber que toca complimentar la documentació per accedir al visat sejour de 5 dies. Allí mateix coneixem el nostre contacte que ens esperava, ell

intercedeix per nosaltres amb l'agent dels visats i després amb el cap de duanes quan aquest últim no veia clar la procedència i sobretot el destí dels nostres paquets de la CC ONG. Un cop a fora mitja dotzena d'esponanis ens envolten i s'ofereixen per col·laborar en el que els diguem, el contacte els ignora, nosaltres l'imitem. Carreguem tot plegat en el sostre d'un 4x4 i l'Amadou , així es diu, ens porta a l'hotel escollit per l'organització, Hotel Yamey. Cansats, suats i perquè no una mica espantats triguem una estona en adormir-nos. Son les cinc de la matinada quan haguem descansat ho veurem tot diferent.

05/10/2008

La llum del dia ens va permetre apreciar la composició del quadre que incloïa un llit dur, un ventilador de sostre, una cortina de plàstic, un plat de dutxa amb rentamans i un estucat de mosquits esclafats. Em va costar molt dormir, a la Marta menys, i al Dani ,castigat per la direcció de l'hotel a dormir en una altra habitació, gens ni mica. Potser per això l'endemà va ser el primer en llevar-se. En cinc minuts vam estar llestos i sortíem al carrer. Amb una amplada de cinc metres d'una terra vermellova, sense asfalt, com una mena de pista per jugar a bales gegant, això a Mali se'n diu carrer.

Uns metres més enllà albirem l'asfalt i la voràgina de Bamako. Vehicles de tota mena amunt i avall, fums blanquinosos que brollen pels escapaments que perpetuen l'espesa boira que cobreix sempre el cel de Bamako. Els primers minuts són d'autèntic xoc cultural, caminem en fila, ràpid, el primer fixa un objectiu inexistent i els altres el seguim. El ritme del nostre pas és frenètic, som molt conscients que fa molts minuts que no ens creuem amb cap altra persona de raça blanca.

Sembla que els carrers estiguin per acabar, o potser tot el contrari i que tot just s'acabin de començar a construir. Els edificis vells i bruts ocupats per infinitat de negocis, de totes menes, s'ofereixen als passejants; tot i que és evident que hi ha moltíssimes més botigues que compradors aquest fet no sembla importar gens a ningú més que a nosaltres. Els venedors no criden, no ofereixen res, no aturen el passejant, només seuen i esperen.

En la corredissa fem cap a la Mission Catholique, una de les opcions d'allotjament barat de la guia Lonely Planet, i hi entrem. En el petit tour que ens ofereix en

Mohammed decidim traslladar-nos-hi . Un taxi, quatre sacs, quatre motxilles,tres persones i un conductor.

La Mission Catholique serà el nostre refugi, i de veritat, quan ens sentim sadollats i cansats de l'urbs.

De nou sortim al carrer i el ritual es repeteix, ràpid, de nou sense rumb, la catedral, el gran mercat i els carrers farcits de gent. Hem caminat molt i de pressa, veiem una mena de Restaurant i hi entrem. S'anomena ' Les delices du Bamako' potser per tot plegat, potser per res en concret, les pizzes i l'aigua semblen les millors del mon. Assaborim el menjar mentre observem a l'exterior el jove que ens ha perseguit tot el matí des de que vam sortir de la Mission Catholique. Passada una bona estona desisteix i marxa. Ens ho prenem amb calma i xerrem entre nosaltres i amb un noi que es presenta com a membre d'una productora de cinema espanyola que roda una pel·lícula ambientada a Mali. Finalment marxem , estem cansats i per això tornem cap a casa, passem pel mercat dels artesans i hi veiem caps de mico,serps i més animals dissecats; i la pobresa i els nens, i l'aigua podrida d'un color gris platejat gairebé brillant als carrers i al clavegueram exterior. Això , desgraciadament, també és l'Àfrica. Dediquem els últims alès del dia a conversar amb la Laetitia, parella d'en Mohammed, que alimenta un cadell de gos malalt,famolenc. En Mohammed és originari de Timbuktú, ara resideix a mig camí entre Bordeax (França) i Bamako, subsisteix amb la compra-venda de vehicles de segona mà, i en paraules seves aprofita les millors èpoques de l'any de cada lloc: a l'estiu a França, a l'hivern a Mali.

Juguem a l'UNO amb ella i després sopem al Restaurant d'enfront de la Mission. El mateix Mohammed va cedir-ne l'explotació al seu nebot quan va marxar i ara ens l'ofereix. Hi sopem prou de gust, petem la xerrada amb un francès que afirma treballar per National Geographic França fent retrats de persones; viatja pel mon , especialment per Àfrica i s'ha guanyat , diu, un nom africà. Parla molt d'ell mateix , però realment coneix la zona i la seva gent. De ben segur passa massa estona sol. Finalment decidim anar a dormir: una dutxa i un llit amb mosquitera, em vaig adormir força més ràpid.

06/10/2008

El soroll del carrer i les primeres llums del dia ens desperten, malgrat tot fem el ronso

una estona fins que finalment ens llevem. Repetim Restaurant i prenem el 'petit dejeuner' al local d'en Mohammed. Havíem convingut trobar-nos amb l'Amadou Dolo, el contacte de C.C.ONG, però fa tard. L'esperem neguitosos i finalment apareix. Avui hem de tramitar el nou visat d'un mes, i ell ens hi durà. Malauradament un cop lliurada la documentació ens informen que el podem recollir l'endemà. Impossible pensem tots tres, un altre dia a Bamako és massa, per això en Dani ,en contra de l'opinió de l'Amadou, es decideix a parlar amb el Cap de l'oficina d'immigració i visats. Demanem pel Cap i amb reticències aquest accepta rebre'ns , ens condueixen a un despatx i descobrim que el Cap és en realitat la Cap. Li preguntem que agilitzi la tramitació, parlem d'Hombori, de l'Hospital de l'ONG, i , per sorpresa accedeix a facilitar la gestió, a la tarda el podem passar a recollir. Sortim d'allí eufòrics, n'Amadou no s'ho creu. Un cop fora del recinte el mateix Amadou s'ofereix a portar-nos a fer un tomb per la ciutat, li suggerim el conegut Point G. Aquesta talaia permetria una visió privilegiada de la ciutat però la contaminació ho impedeix. Lluny s'intueix el Níger, gegantí, brut, marronós, insalubre. A primera línia ben bé a peu de muntanya una piscina olímpica buida i mig esfondrada perpetua la imatge de decadència d'aquesta ciutat.

Baixem del turó i de nou l'amic Amadou s'ofereix , ara , a acompanyar-lo a la feina on podem aprofitar la connexió d'internet per fer un cop d'ull al correu electrònic.

La sala principal està ocupada per tres persones, dues d'elles de més edat jeuen literalment estirades en un sofà. La tercera treballa en un ordinador. Una petita porta dona accés al despatx del nostre amic, presidit per una foto del seu fill i la seva dona. L'ordinador és extremadament lent.

En sortir li oferim dinar plegats i suggerim que trii un 'lloc normal' sense luxes de turista. En un carrer de terra amb arbres gegants a banda i banda, esquivem centenars de forats fins que estacionem el 4X4. Desde fora sembla una mena de caravana coberta amb plàstics, però quan creuem la porta sorgeix a l'interior un bar amb decoració entre africana i occidental. Allí hi ha força 'blancs' curiosament també els mirem sorpresos, en certa manera nosaltres ja formem part de la 'festa'. Convidem el nostre amfitrió a dinar: arrós, caldo i pollastre. Sempre he pensat que compartir el menjar consolida les relacions. Tot molt bó, allí mateix ens acomiadem del contacte, li agraïm el tracte, la consideració i la dedicació, interiorment tots tres esperem que conservi bon record de nosaltres. En sortir al carrer de nou caminem una bona estona fins que arribem a la Mission. Uns minuts d'espera i ens adrecem a

recollir el visat. Amb els visats a la butxaca anem de cap a la parada d'autobusos on comprem els bitllets per viatjar l'endemà a Hombori. En taxi, de retorn a casa, riem una estona per fi distesos, fins i tot ens permetem fer broma amb el passatger que penja de la porta posterior d'una furgoneta plena a vessar de gent.

Un cop a la Mission juguem a l'UNO i coneixem en Peter, danès en ruta per Àfrica, i li oferim anar plegats a sopar; ell accepta i de retruc s'afegeix el fotògraf francès del National Geographic, Sebastien. Tots cinc conformen l'expedition internationale au Delices du Bamako. De camí al Restaurant en Peter m'explica que viatja per l'Àfrica per familiaritzar-se amb el continent i la seva gent, ho ha deixat tot a Dinamarca i el seu destí es Gàmbia. Allí treballarà amb un amic en un projecte relacionat amb la protecció de rèptils. En Dani ens condueix impecablement al lloc i demanem l'àpat. Trigarà força en arribar però de nou és boníssim. Conversem a estones en anglès, de tant en tant en francès, creuem el català i el castellà; la gran Torre de Babel discerneix el futur de l'Àfrica i del planeta en mans del nou gurú de l'occident, Obama. Ben entrada la nit aclarim els comptes i sortim al carrer. En aquell moment s'hi està produint una mena de tornado. La pols entra violentament als ulls, els papers volen en la foscor, alguna gent corre. Estic descolocat. El francès de cop es posa a cridar com un boig: ' En cinc minuts començarà a ploure molt, marxem, marxem!'. Ens mirem els uns als altres i li fem cas, de fet tothom fuig a amagar-se, nosaltres malauradament tenim una estona fins la Mission. El Dani marca el camí, és fosc, el vent ens cega, però ell no dubta, pren una direcció i com sempre el seguim. Pel camí la gent arrezerada sota els balcons ens mira i riu fort, nosaltres també riem i correm. Ja plou i fort, cent metres més i arribem. El camí era l'encertat som a casa. El diluvi es consolida i sincerament tinc una mica de por. Plou i molt, com feia molt temps que no veia ploure. La pluja no afluixa i s'allarga prop d'una hora, en Mohammed assegut al sofà ja ens ho havia avançat, un tro trenca la uniformitat del so de la pluja i marca l'inici del declivi de la precipitació. Com si es tractés d'una traca final de Festa Major marxa el llum però tots plegats seguim jugant a l' UNO. Disfruto molt observant aquest grup de gent en que s'hi barregen les diferents llengües en la instrucció de la normativa als neòfits, i després mentre dura el joc, amb aquella barreja de caràcters, cultures i costums. Al voltant d'una mateixa taula dos francesos, un malí, un danès, i tres catalans, riuen plegats fins ben entrada la nit.

07/10/2008

De bon matí ens vam desplaçar a la parada d'autobusos la Gare Sogonikó, havíem comprat tres bitllets de la companyia Bani , atenent a la recomanació del Francés Sebastien, en un autobús que presumptament sortia amb destí Gao a les set del matí. Per algun motiu que nosaltres encara ara desconeixem no vam sortir fins les nou. El camí va ser etern, inacabable, esgotador, desesperant, brutal. Disset hores de recorregut en autobús, mil dos-cents quilòmetres. De Bamako a Homborí.

L'arribada de matinada: desconcert i foscor. La vila ,com gairebé totes, no disposa d'enllumenat públic, de fet no disposa de pràcticament res, així l'aturada enmig d'aquell no res ens va semblar d'un surrealisme inassumible. En francès de Timbuktu el xofer crida 'Homborí' pel que ens despertem d'una revolada, no pot ser només son les dues, i ells havien avançat que arribaríem a les nou del matí. No hi ha temps per pensar, baixem de l'infame transport, i quan encara provem de reaccionar els paquets i les motxilles ja son a terra. Estic tan desorientat que perdo els nervis: ' No pot ser aquí!' , 'Diuen que si!' replica en Dani. Ell s'enfada amb mi, jo amb ell, els dos amb la situació. Ens quedem la Marta i jo a peu d'una carretera que ens recorda la fi del món mentre el Dani busca l'allotjament descrit al dossier de la C.C.ONG. Sorgeix en un racó Can Chez Lelelé. Ell ens reb, ens acull. Matalàs a terra, mosquitera i quatre troncs enfangats i el cel per sostre. Ara si vam dormir una mica , certament ens convenia.

08/10/2008

Amb la primera llum del dia ens despertem, ens sembla que hem dormit molt però realment només han estat cinc hores. En aquest país el moviment, la vida, arrenca molt aviat. No pot ser d'una altra manera, el clima no permet perdre el temps. El sol ben d'hora crema amb força i amb el pas de les hores impedeix qualsevol activitat, a les dotze del migdia tot s'atura, i es reprèn a les tres de la tarda.

El sol, imponent, implacable, escalfa aquesta terra fins els 45 graus a l'ombra el mes d'octubre. Tothom assumeix que les coses importants cal fer-les aviat abans que sigui insà caminar pel carrer.

De bon matí ho veiem tot des d'una perspectiva diferent a la de la matinada passada, sembla molt llunyà l'episodi de tensió de fa unes hores, i el 'petit dejuner´ encara ho

millora tot més. Decidim anar a trobar el contacte al poble: la parella Fanta (la mestra de l'escola de Garmi) i Tontó (un dels responsables de la C.C.ONG) a Homborí. Demanem als nens al carrer on viuen, tothom ho sap, son un referent per molts, i una desena de nens ens envolten i ens hi acompanyen sense massa pretensions però amb molta curiositat. Per anar a casa dels nostres nous amics hem de travessar tot el poble, seguim la carretera, i descobrim que tot plegat és tan nou per nosaltres com per ells. Tres blancs, un d'ells una noia rossa, caminen per la vora de la carretera, amb destí desconegut. Tothom, i vull emfatitzar aquest mot: TOTHOM, ens saluda, siguin a prop o bé lluny. L'activitat s'atura momentàniament al nostre pas, el motiu és ben clar: Som escandalosament exòtics. Aquesta és una sensació curiosa, que difícilment pots experimentar a casa nostra. En pocs minuts arribem a un tancat amb parets de fang grisoses, accedint per la porta principal hi trobem una casa i de seguit apareixen els amfitrions. Una rebuda cordial aviat retallada per una proposta irrebutjable, cal canviar d'allotjament, ens canviem a casa seva, en Rafael desde Sant Sadurní ha donat instruccions en aquest sentit, i ells no pensen contradir-lo, i nosaltres tampoc.

Abans de fer el trasllat negociem amb en Lelelé el preu d'un servei de guia al Trekking del País Dogon, i fàcilment ,potser massa, ens posem d'acord en les condicions. Posteriorment descobriríem que la dita amb que s'omplia la boca `El meu capital son les persones no els diners´ era simple demagògia.

Dues motos de l'organització traslladen les motxilles d'un lloc a l'altre i asseguts al porxo de la casa mirem d'estendre ponts de relació amb una família que es troba en una òrbita vital molt allunyada de la nostra. El nucli familiar el compon el pare, la mare ,tres filles (Bintou, Dante i Bebe), i un nen (Boucari). Aquest últim és fill del millor amic del pare, viu massalluny de l'escola per assistir-hi amb continuïtat, pel que ambdós pares de família han pactat que a canvi de l'acolliment a Hombori, ell treballarà en les tasques que li encomanin. Porta un parell de dies en aquesta situació i s'esforça per atendre tots els requeriments que li fan, amb aquesta actitud demostra que ell també entén la importància d'assistir a escola.

Juguem amb les nenes i el nen, i xerrem amb la mare, el pare ens prepara el dinar i ens avança que després de dinar conduïrem les motos de l'organització fins un poblat a la muntanya on s'hi ha construït una bassa que recull les aigües pluvials. Aquesta visita s'emmarca en les tasques que tenim encomanades per la C.C. O.N.G, lliurar el material mèdic i la roba a l'hospital, als diferents poblats i a l'escola de Garmi; també

fer un reportatge fotogràfic de les diferents infraestructures finançades per l'organització i finalment redactar un informe de tot plegat.

D'aquesta manera la tarda arrenca amb un trajecte inoblidable en moto per la carretera d'Hombori. Aviat abandonem l'asfalt i ens endinsem en la sabana. Les punxes ens esgarrinxen les cames nues en pantalons curts, unes brosses marrons s'enganxen als mitjons i a les sabates i també ens punxen els peus, en aquest país tot està preparat per sobreviure en les pitjors condicions, també les plantes. Fins i tot quan punxem per primer cop la roda d'una de les motos descobrim que reparar-ne una és feixuc però senzill, especialment si t'ajuden. Mentre col·labora en la reparació la Marta i en Dani albiren una dona que camina enmig del no res carregant al cap un farcell i a l'esquena un nadó envoltada per tres infants més. Venen d'algun lloc i s'adrecen amb naturalitat cap un altre, però ens sembla inexplicable que siguin allí. En aquest intercanvi cultural la Marta i el Dani els lliuren globus, potser no n'han vist mai cap abans, les cares no tenen preu, la de la mare tampoc, genial!

Amb la moto de nou operativa reprenem la travessa, i arribem a un poblat que penja de la falda d'una aquelles immenses muntanyes. L'organització hi ha construït una bassa que sadolla les necessitats d'aigua de la població, beure, netejar i rentar-se tot és possible amb aquesta aigua, la mateixa evidentment per les tres activitats. És tèrbola, marronosa, i em recorda el Llobregat quan ha plogut. El poblat té desenes de nens, i com és habitual ens envolten, s'ofereixen amb curiositat a ser fotografiats, riuen, criden. Tot plegat és una festa. Baixant per la muntanya ens presenten els nobles i els saludem amb condescendència, les dones encara no han tornat de treballar al camp. L'octubre és temps de recollir el mill i totes hi treballen de sol a sol, també cuiden els nens amb la col·laboració de les filles més grans, que carreguen els nadons a l'esquena embolcallant-los amb una mena de farcell de roba. La vida tracta desigualment les dones i els homes en aquest país. Cantem, piquem de mans al ritme d'una melodia rítmica,tribal que canten els nens. Ha estat emocionant. Abans de marxar hem de reparar una altra vegada una punxada, ens serveix per xerrar amb el Tontó de l'impacte insignificant dels beneficis del turisme a la comuna i de com es pot redreçar aquesta situació.De tornada el Dani m'enganya sobre la seva experiència en la conducció de motocicletes i accepto anar de copilot, un cop a casa em confessaria que no n'havia conduït mai cap però que volia tastar l'experiència.

Es fa de nit a la comuna d'Hombori i després de sopar marxem a dormir. L'habitació rescalfada per tot el dia de sol està a una temperatura sufocant pel que parem els llits

al terrat de la casa. Malauradament un vent fort, a mitjanit, ens obliga a retornar a dins.

09/10/2008

Després d'una nit de corredisses s'aixeca el sol ,implacable, al cel d'Hombori. El programa d'activitats preparat pel Tontó per avui és llarg i promet ser intens. Després d'esmorzar emprenem un nou trajecte amb les motocicletes de l'organització, la primera parada la fem a l'escola de Kantakine. Aquesta està a peu de carretera i dona servei a cent vint nens i nenes de totes les edats. De la ma del nostre amfitrió saludem als caps del poblat que jeuen sota un arbre, caminem plegats fins arribar a dos cases construïdes amb troncs i fang. Ens conviden a passar-hi i dins descobrim que s'hi està fent classe. Asseguts a terra mig centenar de nens atenen un esforçat mestre. Aquesta aula no és la única, al costat en les mateixes condicions una altra mestra també imparteix classe. Els dos grups son brutalment heterogenis. Podríem comparar el model amb el de les escoles rurals catalanes en que la manca d'alumnes força que en una mateixa aula s'hi barregin nens i nenes de diferents cursos. Aquí el problema és un altre no hi ha prou mestres, i evidentment tampoc instal·lacions per segregar l'alumnat en cursos. Ens presentem com a col·laboradors de C.C.ONG i en concret jo com a Mestre d'Educació Física, i en Dani com a Mestre d'Història. Ràpidament el mestre ens suggereix la possibilitat d'impartir alguna classe per la tarda. No li diem que no, però som conscients que l'agenda està força atapeïda i que molt probablement no podrem atendre la petició, tanmateix aquesta com moltes altres propostes quedarà en el calaix per si mai tornem per aquestes terres. Després de que el Dani completi el reportatge fotogràfic del lloc emprenem de nou el viatge. La propera aturada serà el refugi de la Main de Fàtima, també construït per la ONG. Aquest indret de Mali és juntament amb el país Dogon el seu principal atractiu turístic. Cada any cap el desembre quan la calor afluixa centenars d'escaladors de tot el mon arriben a Hombori per pujar el pedrot que tenim davant. Les primeres vies les va obrir un català Salvador Campillo, i son d'un grau no apte per principiants. El mateix Campillo té un Camping amb la seva parella al peu de la muntanya des d'on explota la seva condició de guia. El fet que se n'hagi aprofitat tan obertament i pràcticament no hagi invertit res en la zona li ha provocat una certa fama de 'pessetero'. El dia que nosaltres anem al refugi no hi ha ningú, a l'octubre encara fa massa calor per intentar ascensos per la roca. Continuem conduint les motocicletes per camins de terra fins

arribar a l'escola del poblat de Garmi. Aquesta escola va ser construïda per la C.C.ONG i n'és el seu principal emblema a la comuna. Evidentment s'hi han fet moltes més coses però aquesta infraestructura va representar un abans i un després pel futur de la zona. Saludem a la Fanta l'altra amfitriona i tot seguit continuem fins a la bassa també construïda per l'organització. La combinació de l'aigua i l'escola son el pal de paller de la majoria de problemes d'aquest país . Hi ha una relació directa entre ambdues coses. Els nens son els encarregats d'anar-la a buscar i per tant si cal anar lluny, és impossible assistir a escola. La proximitat de l'aigua vol dir educació i per tant l'augment de les oportunitats dels nens i nenes .

El sol ja està força alt i la calor es fa sufocant, les ampolles d'aigua s'escalfen tan que és francament fastigós beure'n. Tot i això les consumim fins l'última gota.

De retorn a l'escola de Garmi visitem les instal·lacions: El despatx de la directora, el magatzem de material i les dues aules. Aquí hi ha una trentena d'alumnes per classe, però el seu aspecte a diferència dels nens i nenes de Kantakine és força millor. No hi veiem alumnes bruts i esparracats, i pràcticament tots duen sabates. Les fotografies del Dani aquí son memorables, la dedicació i entrega de la mestra Fanta encara ho és més. Ens volen demostrar que allí s'hi està fent bona feina i sense miraments ens descriu que els alumnes s'asseuen més aprop de la pissarra i del mestre en funció dels seus resultats escolars. Ens indica quina és la millor alumna i fa que llegeixi en francès per demostrar-ho, exhibeix la seva llibreta neta i polida amb tot d'exercicis escrits a les pàgines. Finalment abans de marxar tots els nens es posen drets i canten plegats l'himne de Mali. L'estampa em recorda una mica la de les escoles nacionals franquistes, evidentment no té res a veure.

Fa massa calor i això ens esgota tant que li diem al Tontó que potser seria bó deixar-ho fins la tarda, evidentment accepta la proposta i tornem a casa.

Després de dinar i fer una bona migdiada, amb el sol en retirada el Dani proposa caminar fins la duna que s'albira a l'horitzó. La Marta opta per quedar-se a la casa amb la mare i les nenes, i encerta. Mentre nosaltres caminem una bona estona sense aconseguir arribar a l'objectiu abans de fer-se fosc, ella juga amb la canalla. Juga però sobretot canta i balla a ritme de melodies africanes acompanyades de balls tribals. Passa dues hores amb elles però en l'anàlisi final d'un viatge de 14 dies acaben sent les més intenses i recordades. El cabell ros de la Marta és una atracció irresistible, disfruten molt tocant-lo, fins i tot després de que el cobrissin

completament de trenes africanes el dia abans. Quan arribem el Dani i jo, en el pati de la casa s'havien ballat i cantat indistintament melodies africanes i catalanes, el 'corro de la patata' 'l'elefant' i alguna sardana.

Amb el sol pràcticament amagat a l'horitzó sopem a la terrassa de la casa, ens serveixen el sopar i ens deixen sols. Disfrutem molt aquell àpat, xerrem de les experiències viscudes amb una temperatura perfecta, quan acabem s'incorpora el Tontó i li proposem passar comptes de totes les despeses originades, ell accepta i seiem els quatre al voltant de la taula, els diners son secundaris i ens centrem en la seva relació amb el poble i la ONG. En aquest moment descobrim que s'amaga darrera d'aquest home seriós i introvertit, destapem un lideratge natural d'aquest home, i una loquacitat i sinceritat que evidentment li ha de donar un estatus i una respectabilitat entre la gent de la comuna indiscutible. És el millor embaixador que la C.C.ONG podia trobar en aquestes terres.

Abans d'anar a dormir les nenes ens presenten a tres veïnes que han vingut a visitar-nos, som l'atracció del barri i no fan cap esforç per amagar-ho. Juguem una bona estona amb elles, les perseguim i elles corren rient i cridant. Totes elles van descalces, el terra és pedregós i les plantes punxen molt, però elles no semblen notar-ho. El Dani abandona el joc passada una estona i jo opto per quedar-m'hi una estona més. Demà és l'últim dia i no sabem si podrem estar massa més amb elles. Les cinc nenes tenen entre 6 i 9 anys, i ara han decidit canviar de joc. Tot i que jo no parlo Songhai ni Pel, i que elles no parlen francès, ens entenem. Unes hores abans la Marta i jo havíem ballat una sardana per mostrar-los un ball de casa nostra, els va fer molta gràcia pel que en aquest moment de total desinhibició em sol·liciten que torni a ballar. Accepto sense reticències i per fer-ho més entretingut acompanyo el moviment amb el ritme característic de la sardana 'POM,POM,POM....POM,POM,POM' els agrada tant que xisclen i piquen de mans assegudes les cinc a terra. A canvi jo els demano que ballin per mi, i enlloc de fer-ho en conjunt, com jo esperava, s'aixequen per torns i ho fan en solitari. Cadascuna balla al ritme d'una cançó que interpreten acompanyades per la resta que assegudes també piquen de mans. D'aquesta manera per una sola sardana obtinc cinc cançons amb els seus respectius balls, tots diferents. És evident que jo hi surto guanyant, però son elles les que duen la iniciativa, i jo només les segueixo. Fem tres rondes fins que a contracor decideixo acomiadar-me d'elles, em respecten i no proven d'evitar-ho. Soc conscient que aquesta experiència que he viscut en solitari serà una de les millors del viatge.

10/10/2008

La tercera i última jornada a Hombori arrenca molt aviat com ja és habitual amb la sortida del sol. Ens acostumat a aquest ritme vital, i és curiós com n'és de senzill llevar-se a aquestes hores, i rendir la resta del dia. El contacte amb la llum solar revitalitza sens dubte, però simultàniament es fa insuportable a les hores centrals del dia. Avui visitarem Ouari. A aquest poblet de muntanya s'hi arriba després d'una travessa per un mar de pedres amuntegades en una mena de turó. Al peu d'aquest turó hi ha un dels pous d'aigua 'potable' d'Hombori. Concretament aquest és el que fa servir molta de la població d'altres llogarrets sense pou propi dels voltants per abastir-se d'aigua. Una corda i una galleda constitueixen la tecnologia d'aquell indret. Ajupida només de cintura en amunt una dona omple garrafes de vint-i-cinc litres amb el líquid blanquinós que n'extreu, després les carregarà en un carro de fusta que ella mateixa arrossegarà potser a quilometres d'aquí.

Tot i que ens hem afanyat a sortir aviat de casa no podem evitar patir de nou la rigorositat del sol de Mali, i en diverses ocasions li hem de demanar a l'amic Tontó que ens permeti descansar. En una d'aquestes aturades ens explica la teoria dels dos motors. Aquesta teoria afirma que els africans tenen dos motors i en canvi els occidentals només en tenim un, per això ens costa molt més suportar la duresa de les condicions de vida africanes. Com en tot a la vida hi ha una excepció i és en Rafael Jariod, que en paraules d'en Tontó 'en té tres'.

Continuem la travessa i finalment arribem a una zona més planera conreada amb el 'mill'. Aquest cereal és la base de l'alimentació dels habitants de la comuna d'Hombori, ben trinxat i barrejat amb aigua forma una pasta de color gris, que consumeixen asseguts a terra, amb els dits, tots els membres de la família, en comú, dins d'una mena de bol de fusta gros. Un ritual dels àpats que es celebra sempre d'amagat, els membres de la ètnia Pèl no volen ser vistos en aquesta activitat.

En aquests primers conreus trobem els primers habitants d'Ouari que cullen 'mill', el Tontó els saluda efusivament; uns metres més endavant un home mena un petit ramat de cabres i també el saluda; gairebé som al poble i trobem algunes dones collint el preuat cereal. Arribem al peu de la muntanya que presideix la vall on hi ha el poblet, apareixen alguns nens no massa, la resta son a escola, i finalment ens reb el

Cap del lloc. Tothom sabia que havíem de venir i ens esperaven. Aquí també documentarem la feina de la C.C.ONG i en concret visitarem una obra faraònica per la seva dificultat, no tant tècnica, com d'esforç i cooperació humana: un pou de retenció d'aigua.

Aquesta infraestructura recull l'aigua que baixa de la muntanya quan plou, que és molt poques vegades l'any, i la canalitza fins una mena de pou artificial impermeabilitzat que la reté durant mesos per que els seus habitants la puguin utilitzar, i s'estalviïn baixar fins el pou d' Hombori que és a cinc quilòmetres d'allí. Ara aquest nou pou és buit però esperen que amb les properes pluges s'ompli. La seva construcció va comptar amb la col·laboració de tot el poble, conscients de la seva importància.

Descansem a l'ombra dins del segon nivell de fondària del pou, mentre escoltem les explicacions del Tontó; Una dotzena d'homes ens observen i atenen també, en un silenci respectuós la conversa. Mostrem la nostra admiració pel treball realitzat i un cop saludats tots els assistents marxem de retorn a Hombori.

A mig camí ens aturem a l'ombra d'un d'aquells arbres que punxen tant per descansar i el Tontó que sembla haver-se desfet definitivament d'aquella aura d'home distant, introvertit i imperturbable, ens explica ,a propòsit d'aquesta set desesperant que ens fujeteja tot el dia, com va estar a punt de perdre la vida al Sàhara quan tenia poc més de divuit anys. En aquella ocasió formava part del passatge d'un autobús que va trencar l'eix posterior enmig del desert; Ell i altres joves van marxar caminant per mirar de trobar ajuda , però aviat la rigorositat del clima va deixar sense esma i pràcticament sense vida , inconscients, els agosarats joves. L'arribada de les autoritats mauritanes seguint l'estela d'una bengala llançada desde l'autobús va salvar el grup, als joves i a ell mateix. En aquell moment va decidir que s'havien acabat les aventures i que era hora de tornar a casa i formar una família.

Els tres vam escoltar embadalits, com qui assisteix per primer cop al cinema, la història d'aquell home misteriós embolcallat en un turbant al més pur estil tuareg, conscients de la quantitat de secrets que amaga la seva trajectòria personal.

Un cop a casa vam consumir assedegats una altra ampolla d'aigua calenta a l'espera de l'arribada de les motocicletes que ens havien de conduir a l'hospital d'Hombori. La visita va tenir poc de plaer i molt de colpidora. Vam coincidir amb l'arribada de la família d'un nen de la població de Kantakine, que acabava de morir víctima de la

Malària. Allí mateix van dipositar el cos sense vida del nen, i el van sotmetre als rituals de preparació i immediatament se'l van endur per , suposem, enterrar-lo. I tot mentre esperàvem l'arribada del metge que ens havia de conduir en la visita per l'Hospital.

Un cop va arribar l'infermer Sanogo vam fer la citada visita, però sincerament el nostre cap estava en un altre lloc, especialment després de comprovar que aprop està la vida i la mort a un lloc com Hombori.

Les darreres hores a Hombori les vam passar jeient a l'ombra del pati de la casa dels nostres amfitrions, que per algun motiu es va omplir de gent que va venir no se sap a ben bé què , i a acomiadar-se dels convidats catalans. Compartint conversa i té africà amb la Fanta i els seus amics, xerrant de tot i de res. Sembla que assabentats de que volíem agafar un autobús per viatjar a Douentza amb el guia Lelelé havien trobat una persona que també hi havia d'anar en cotxe i s'oferia a compartir despeses amb nosaltres. L'hora de marxar s'apropava i ens vam disposar a acomiadar-nos dels nostres amics, ho vam fer amb respecte i admiració, i amb molta, moltíssima tristor. La tristor del qui no sap si podrà tornar a retrobar mai més l'altre. Al matí ens havíem adonat que les tres nenes pràcticament havien marxat a escola sense dir-nos res, com fugint de nosaltres, molt distants i esquerpes en comparació amb la nit anterior. La canalla és molt llesta i acostumada a viure aquestes situacions de comiat amb altres voluntaris , prefereixen evitar els comiats emotius que de ben segur les trasbalsen una i altra vegada. Només ens vam poder acomiadar d'en Buccari, li vaig regalar la millor samarreta que tenia, l'únic obsequi amb algun valor per ell de tot el meu equipatge, el vaig mirar als ulls i li vaig desitjar sort a la vida, però ell no em va entendre. Potser és millor així, potser és millor que no sàpiga que no estic segur que aquest desig es pugui aconseguir, i que potser no ens veurem mai més. Desde dins del cotxe ens vam acomiadar mil vegades amb les mans i vam girar la vista per darrera vegada cap a Hombori i la casa d'en Tontó, la Fanta, la Bebe, la Bintou, la Dante i el Buccari. Vaig mirar la Marta sabent que estaria plorant, com jo, i vaig encertar.

El nostre nou amic conduïa el típic Mercedes-Benz 200 al ritme d'un K7 de Bob Marley. El vehicle destartalat però funcional i còmode va recórrer fàcilment un primer trajecte fins la població de Boni. Aturada per descansar i atendre assumptes de l'empresa per la que treballava (Caterpillar) , i de nou cap a la carretera. Vam arribar a Douentza de nit, i ens van conduir fins la casa dels cosins del guia Lelelé. Un pati de terra amb quatre cadires i algunes estores tot plegat enfront d'un televisor connectat a una

parabòlica instal·lada també al mig d'aquest pati, i una trentena de persones veient un culebrot sud-americà en francès. Ens van oferir una dutxa i sopar, i evidentment vam acceptar. Ara bé a l'hora de dormir vam descobrir el que ens venia a sobre, el Lelelé és un 'pessetero' i pretén fer-nos dormir a terra al pati, sense mosquiteres ni sostre, per acabar-ho d'adobar comença a fer un vent terrible que aixeca la terra i fa impossible estar a l'aire lliure. Ens neguem i li plantem cara, l'advertim que no passarem per allò, i que volem un allotjament 'normal'. Es veu envoltat i decideix buscar solucions, finalment ens acull un altre membre de la família al menjador de casa seva, i accedim a dormir-hi després d'haver inspeccionat el lloc. La veritat és que vam dormir bé, però aquest primer incident va marcar la tònica del que havia de ser el comportament del Lelelé la resta dels dies que vam compartir amb ell al País Dogon.

11/10/2008

Tots els destins disposen d'algun referent turístic d'aquells que se'n diu ineludibles pels viatgers. Mali no en té masses però certament els que té bé mereixen una visita. És el cas del País Dogon.

Aquesta zona es troba cap a l'est de la capital Bamako i en la meitat sud del país a pocs quilòmetres de la veïna Burkina Faso. El País Dogon son un conjunt de poblats concentrats a la falda de la falla de Bandiagara que tenen en comú el fet que estan habitats per membres d'una mateixa ètnia. Aquesta, els Dogon, conserven els costums, tradicions i construccions pròpies de l'ètnia els quals no han canviat pràcticament gens en els darrers cinc-cents anys. Si a més tenim en compte que la zona és de molt difícil accés, el lloc es converteix en un reducte etnològic privilegiat i únic al món.

El desplaçament el farem en 4X4 donat que no es pot fer de cap altra manera. El trajecte per una pista de terra de vegades es torna impracticable i cal activar la tracció integral del vehicle. Viatgem quinze persones en un Toyota Land-Cruiser pensat per cinc, fins i tot pels laterals penjen els peus de tres ocupants asseguts al sostre. En poc més de dues hores arribem al destí, Bamba, el punt de partida dels Trekkings del País Dogon en sentit sud. Descobrim que aquell dia s'hi celebra un mercat. Les olors i els colors s'hi barrejen. Fa molts dies que no veiem ningú amb trets occidentals, i avui ens creuem amb un 4X4 ocupat per uns espanyols 'Lo bonito es subir a los pueblos'

afirmen. Desgraciadament ens hem de barallar de nou amb el 'gollum' , així l'anomenarem d'ara endavant, aquest cop el motiu és la manca de portadors per carregar les motxilles. Dinem pa amb sardines de llauna i sortim caminant amb presses per completar una primera etapa maratoniana de vint-i-dos quilòmetres. Son les dues de la tarda i fa molta calor, més de trenta-cinc graus, però caminem força ràpid. A l'expedició s'ha incorporat n'Abdjumà, guia local, i ens informen que les motxilles pujaran en moto fins Yendoumà. Esgotem ràpidament les ampolles d'aigua mineral que vam comprar a Douentza, i ens hem d'aturar sovint, el guia està enfadat per les despeses extra que ha hagut d'assumir i ens porta caminant a un ritme molt alt, aviat descobrirem que és impossible cobrir la distància prevista sense que la nit ens atrapi. A Oueré ens aturem de nou, el poblat Dogon ens ofereix la casa de les paraules on els vells es reuneixen per llimar les seves diferències, el sostre ben baix pretén evitar que en una discussió aferrissada ningú s'aixequi per cridar. Els nens ens envolten , i aquesta serà una constant a Dogon, 'Bic,Bic' demanen. Interactuem amb ells amistosament, fem broma, son molt sociables potser massa. La roba esparracada, els peus descalços, bruts de dalt a baix, somrients malgrat tot.

El guia ha decidit cobrir els vuit quilòmetres restants en moto, d'altra manera arribaríem massa tard al destí. El Dani puja amb un conductor que sembla ser el cap de l'expedició, marxa ràpid, la Marta esquiva la sol·licitud del segon conductor i ocupa la tercera moto, jo pujo a la segona, el conductor queda decebut amb el canvi. El recorregut el fem en trenta minuts però se'm fa etern. El camí està ple de sots, trams de sorra de platja i rierols que travessem a gran velocitat, perdent sovint l'equilibri i recuperant-lo immediatament amb habilitat professional. Tot i agafar-me fort al seient, salto mil cops i pateixo seriosament per la meva integritat física. En moltes ocasions estem a punt de caure a terra però miraculosament evitem les caigudes. El meu conductor pretén creuar un riu amb la moto sense aturar-se, li ho impedeixo i m'ajuda a creuar aquest obstacle a coll i be. Recordo clarament les instruccions que vaig rebre abans de sortir de Catalunya, cal evitar com sigui el contacte amb l'aigua dels rius però especialment amb la que estigui estancada. Finalment el malson acaba a Yendoumà. Renyo el conductor, li dic que està desquiciadament boig, però també li confesso amb sinceritat que és el millor pilot que he conegut mai. Ens dutxem, sopem i dormim còmodament en una terrassa coberta per un terradet de canya. Abans ens hem donat un petit plaer, un parell de CocaColas que bevem amb brindis inclòs.

12/10/2008

Ens llevem a les sis del matí amb el sol encara amagat avui el nostre objectiu és Není a quinze quilòmetres. Afortunadament en aquesta ocasió cobrirem la distància en dues etapes: la primera té com objectiu avançar el màxim de quilòmetres per així decidir quin serà el poblat Dogón on dormirem. Efectivament caminem molt i ràpid sota un sol que inicialment semblava fer-se de pregar però que després es va mostrar amb força. Travessem camps verds per un camí de sorra vermellosa i finalment ataquem la paret que ens guaita tot el recorregut. L'ascens a la muntanya ens fa travessar poblats Dogon i albirem les primeres construccions dels antics Tellem. Aquests segons la tradició local eren de mida petita i tenien la capacitat de volar, fet aquest que els permetria construir en les parts més altes del penya-segat. L'alçada de la majoria de les casetes fa fredat, com s'hi enfilaven? Un misteri. Continuem fins arribar al cim, una talaia privilegiada d'ambdues vessants de la formació rocosa, a un costat el Nord de Mali, a l'altre la plana que condueix a la veïna Burkina-Fasso. Descendim per una escletxa increïble i ens veiem obligats , aquest cop si, a descalçar-nos i creuar un riu. Deixem de banda els esdrúpols i ho fem. De baixada creuem altres poblats i arribem de nou a la falda de la muntanya. En pocs minuts arribem a Koudou on en una terrassa molt agradable descansem i dinem. Encarem amb energies renovades la segona etapa del recorregut i en poca estona som a Neni, on pretenem dormir. Desgraciadament descobrim de nou que el nostre guia és un lladre quan es treu de la butxaca unes despeses no incloses que ens pretén facturar al final del viatge. No puc evitar-ho i esclato, li dic quatre tonteries en un francès intel·ligible i marxo, ell no entén res però no diu res més, sap que estic molt enfadat. En endavant evitarà força el contacte directe amb mi. Aquella nit com si el temps volgués cloure la festa amb rotunditat trona i llampega amb el só dels tambors i les cançons de fons, s'aixeca un vent terrible i finalment plou. Amb l'ajut de la gent del campament i del mateix guia ens traslладem a una habitació coberta. Correm amunt i avall i finalment suats i nerviosos provem de dormir fins l'endemà.

13/10/2008

Amb una mica de mala llet encara encetem un nou dia, el trajecte d'avui es presenta molt més plàcid un quilòmetre i mig fins a Banani i després quatre quilòmetres més fins Irelli. El nostre guia no ens acompanyarà ell ha decidit avançar-se fins a Sangha

per lligar el transport cap a Bandiagara del dia següent, sembla que no vol ni més sorpreses ni més discussions.

D'aquesta manera l'excursió la conduirà l'amic Abdjumà. En 'Gollum' l'anomena 'Toc-Toc' amb sornegueria com indicant que és poc espavilat, certament dona aquesta impressió però en el contacte amb la gent t'adones que és força conegut i que gaudeix del respecte de la comunitat. N'Abdjumà és originari de Bamba i per tant pertany a l'ètnia Dogón. Acompleix tothora el ritual, llarg i feixuc, de les salutacions i enceta converses amb persones molt diferents. El seu francès és simple i a vegades costa una mica entendre'l, cobreix aquesta mancança amb un coneixement exhaustiu de les rutes i els poblats Dogón que ens fa descobrir indrets fantàstics. De la seva ma vam visitar Neni, Banani i Irelli. Sempre s'acompanya d'un sintonitzador de ràdio que manipula amb fruïció nerviosa i manté amb un volum excessiu. La nit anterior la Marta i jo vam consumir la pastilla de la Malària i concretament jo em trobo força aixafat, pel que ens prenem el dia amb molta calma i acabem jeient còmodament en uns matalassos a l'ombra d'una terrassa fresca del campament on dormirem avui. Quan el Dani i jo estem mig endormiscats la Marta s'adona que un noi està introduint les bambes del Dani en la seva motxilla, ens aixequem ràpid i li recriminem, quan informem el guia i l'Abdjumà, li ho retreuen al propietari del local, i aquest els indica el que és ben evident, el noi no hi és tot. Potser pel cansament, potser per la calor, el pensar en tot plegat em provoca un atac de riure llarguíssim. Quan de nou gairebé dormíem un home de raça blanca molt ben vestit ens demana permís per enregistrar unes imatges on sortim descansant en aquella terrassa.. Hi accedim i continuem a la nostra. Les hores s'esllangueixen fins que decidim sortir a veure el poblat. Irelli és molt gran, una mena d'urbs de la cultura Dogón, compta amb més de tres cases de la paraula. En una d'elles vam parlar amb el Cap del poblat. Vam haver de demanar-li permís per creuar una línia imaginària a través de la qual s'accedia a la Casa de la Paraula i sempre com a interlocutor el nostre amic Abdjumà. El noble accedeix a que el saludem i estableix quines zones podem fotografiar i quines no. En quedaran excloses les tombes Tellem per la significació religiosa i fetitxista que tenen pels Dogón. Els Tellem que van habitar la falla en primer terme van ser expulsats pels Dogón que ara hi habiten, curiosament en algunes zones els Dogón han estat expulsats pels Hogón, podríem dir que han tastat la seva pròpia medicina.

De retorn del passeig trobem uns joves que entrenen la lluita en un punt del camí on s'acumula sorra de platja vermella, el Dani els demana qui és el més fort i el repta a una lluita, el noi no li ho posa fàcil però la lògica (i el pes) s'imposen.

Sopem ben aviat per que l'endemà ens hem de llevar a dos quarts de cinc, som previsors i a les nou de la nit ja som al llit. Per fi dormim en una terrassa a l'aire lliure, la lluna ,gairebé plena, il·lumina aquesta nit i de pas impedeix contemplar el cel estelat de Mali.

14/10/2008

Amb disciplina militar ens llevem a l'hora acordada i esmorzem. A les tres quarts de sis ja caminem directes cap a una escletxa de la paret de roca que ha presidit tot el recorregut. El trajecte amb la primera llum solar és magnífic. Progressem a través del tall gegant per una escala de roca que el pas dels caminants ha anat consolidant. Aviat arribem a la collada i un cop al capdamunt de la muntanya albirem l'antena de Sanga. El trekking al País Dogón s'acaba. Seiem sota un arbre , ja a Sanga, a l'espera del transport cap a Mopti que en Gollum està concretant. Per bé que ens trobem en el camí cap a l'escola del poble i falten deu minuts per entrar que aviat estem envoltats per una seixantena de nens i nenes que s'aturen i ens miren encuriosits, dempeus , en silenci, observant-nos. L'escena s'allarga força minuts , és estranya i una mica angoixant. La Marta se sent incòmoda i s'aparta uns metres. Tot plegat s'acaba quan algú ens suggereix que abandonem el lloc, per algun motiu no som benvinguts, així que ens aixequem i marxem. Asseguts a terra, tres-cents metres més endavant, veiem arribar el transport convingut, un camió de mercaderies que compaginarà aquesta activitat comercial amb el transport de persones. El Dani que passa al darrera, s'asseu a la porta amb una cama penjant fora del vehicle , tot el trajecte fa esforços per no adormir-se i evidentment caure'n en marxa. De Sanga a Bandiagara , trenta-cinc quilòmetres de pista de terra, de Bandiagara a Mopti seixanta més d'asfalt. A l'estació de taxis canviem diners , paguem la resta del trekking al guia i contractem el transport de Mopti a Djenné. Ens estem morint de gana pel que comprem pa, un grapat de peixets fregits i algunes patates fregides, amb el combinat fem tres 'entreplans', i finalment ens abastim de mitja dotzena de plàtans. Devorem tot plegat i ens embarquem en el viatge. En cinc minuts ens obliguen a fer uns transbord i pugem a un Taxi-Brousse conduït per un noi de poc més de divuit anys. Té molta pressa , fa descarregar ,als eters `matxaques', l'equipatge de la gent que va baixant amb males maneres. Condueix ràpid , molt ràpid, massa ràpid. La carretera va plena de carros estirats per ases, carregats de gent amb roba de colors cridaners. Potser venen d'algun mercat, o s'adrecen a alguna cerimònia, no ho sabem. El fet és que n'hi ha

dotzenes, i el Taxi els avança a gran velocitat. Un d'aquest carros coincideix amb un autobús que circula pel sentit contrari, dos taxis més davant nostre no el poden avançar i frenen, el nostre transport clava els frens però llisca per l'asfalt, les rodes criden fort, el conductor esquiva l'encalç amb un cop de volant a l'esquerra, de cara apareix l'autobús, ara hem de compartir l'espai de dos vehicles per tres si no volem xocar frontalment, el conductor de nou reacciona i fa un altre cop de volant a la dreta i passem just, però passem els tres. Tothom està en silenci llavors el Dani s'aixeca irat 'Hijo de puta, hijo de puta, afloja ya!', l'autobús sencer es gira, el conductor també. S'asseu i em mira, jo amb el dit polze i l'índex li indico com de just ha anat per que ens fessim tots molt mal. Miro la Marta i està com absent, li toco l'esquena i somriu sense cap convenciment. Enfonso el cap en el seient davanter i respiro profundament.

Quan ens aturem al Carrefour de Djenné recriminem la conducta al conductor, aquest ,inconscient, riu i ens indica que no passa res. No val la pena dir-li res més és un nen amb responsabilitats d'adult.

Aviat arribem a Djenné, i amb una mena de transbordador creuem el Níger, gegant, formidable ,marró, i aparentment tranquil. La primera vista és de la mesquita d'adob que juntament amb el mercat donen rellevància a la població.

Busquem la recomanació de la Guia sobre allotjament i escollim 'Chez Baba'. De seguida hi som. El lloc és net i té els serveis adequats, ens sembla perfecte i decidim quedar-nos-hi. Als passadissos de l'hotel ens fem una abraçada tots tres, hem estat clarament a punt de morir.

Sopem a un restaurant que també recomana la Guia. Truites, patates fregides i 'pinxos' de Mutón, Coca-cola, cervesa i aigua, i per acabar té. Com tants altres dies ens cal dormir, i molt, el dia ha estat molt llarg i colpidor.

15/10/2008

El dia s'aixeca a Djenné. La població es troba a l'anomenat delta interior del Níger. Aquesta zona inundable pren aquesta forma quan les precipitacions neguen els volts i la converteixen formalment en una illa. Es diu que Djenné es conserva com fa tres-cents anys, que la seva estructura no ha variat gaire, aquesta característica la fa tan

especial com repugnant. L'inexistent sistema de clavegueram provoca que els excrements circulin a l'aire lliure per petites canals excavades al terra argilós dels seus carrers. Sovint estancades, aquestes aigües negres obliguen el visitant a esquivar els tolls o les rates, i a ensumar tothora una pudor pestilent. Si bé la ciutat és arreu coneguda per la monumental mesquita de tova que presideix la plaça central, la realitat de les condicions higièniques li fa perdre bona part del seu atractiu.

El mateix dia que nosaltres visitàvem Djenné uns operaris instal·laven als accessos del temple uns cartells en francès que prohibien l'entrada al recinte als no-musulmans. Malgrat tot, havent pagat a un contacte més de vint euros, una fortuna per qualsevol Malí, vam poder accedir per la porta del darrere i fer totes les fotografies que vam voler. El fet que el nostre contacte es mostrés molt nerviós els cinc minuts que va durar la visita ens confirma que l'activitat no estava autoritzada i per tant que enriquia només a qui l'exercia.

Desafortunadament el fet que Djenné només tingui aquest atractiu fa que tothom centri la seva activitat en l'explotació del turisme i que es produeixi una perversió de les relacions sense anar més lluny els nens en veure'ns cridaven insistentment ' Tubab, foto, argent ' que traduït seria 'Guiri, foto, diners'.

Aquesta interacció interessada fa gràcia una estona però es torna ofensiva i desagradable amb el pas de les hores. La ciutat i els seus habitants ens van decebre. Tot i que l'allotjament va ser un dels millors de tot el viatge.

16/10/2008

Impacients per abandonar l'illa, el dia abans vam comprar 3 bitllets d'una línia d'autobusos que ens van recomanar i que recorre el trajecte Djenné-Bamako. Així a les set del matí ja erem a la parada.

Un centenar de persones s'amunteguen davant del vehicle esperant que es permeti l'accés a l'interior. L'equipatge que acostuma a ser mastodòntic es paga apart, i pot ser una maleta, una motocicleta, una gallina o una cabra. No hi ha límit ni en la tipologia dels paquets ni en la capacitat del vehicle, ja sigui als compartiments inferiors o bé a la gàbia habilitada al sostre: tot hi cap. Tampoc hi ha límit pel que fa a l'aforament de passatgers; no es dubta en col·locar bidons de plàstic al passadís

central de la cabina per augmentar en una dotzena de persones la capacitat de l'autobús. A Mali els trajectes poden ser molt llargs, les distàncies entre els centres d'activitat humana son de centenars de quilòmetres. Les limitacions dels propis vehicles, vells i destortalats; i el manteniment precari de les carreteres fan que qualsevol d'aquests viatges es converteixi en una odissea.

Quan el transport s'atura dotzenes de persones l'assalten literalment, els viatgers no s'irriten gens i comença una cridòria de mots incomprensibles. Els venedors ofereixen productes per acomplir l'avituellament dels ocupants: magdalenes, fruita, aigua en bosses, suc i altres elements consumibles que desconeixíem que existissin. Quan el conductor pensa que n'hi ha hagut prou arrenca el motor i empen la marxa, en aquell moment els assaltants corren, i abandonen a corre-cuita el transport. Els autobusos, en aquesta època, circulen amb les portes obertes, el 'machaca' de torn es l'encarregat de baixar i satisfer els peatges i taxes establerts en diferents punts, però també de descarregar les pertinences dels qui abandonen el vehicle en arribar a la seva parada.

La gent pot optar per llençar les deixalles per la finestra o bé al terra de la cabina , i sovint s'acull a la segona opció. El trajecte Djenné-Bamako el vam cobrir en prop de dotze hores. Afortunadament vam arribar sans i estalvis i ben entrada la nit a Bamako. Allí de nou ens vam allotjar a la Mission Catolique: el nostre refugi.

17/10/2008

La darrera jornada es va centrar en exhaurir les visites d'algunes propostes oblidades de la capital Bamako. En primer terme el Museu Nacional.

Aquest oferia als visitants un luxe inèdit els darrers deu dies: aire condicionat. No cal esperar grans concentracions de joies arqueològiques com tampoc milionaris esforços de tecnologia museística, tanmateix els punts forts, les virtuts i els atractius fonamentals del país hi estaven representats molt dignament. Aquest va ser amb molta diferència el millor edifici que vam trepitjar en tot el viatge, el més semblant al que un Europeu mitjà està acostumat; i curiosament el culpable de que m'encostipés en només tres hores. En un lloc on la quantitat de medicaments i d'assistències mèdiques, son inversament proporcionals a les enfermetats mortals, exposar-se a un aire condicionat pot ser un risc massa alt en comparació amb el benefici cultural de la visita. Potser per això només hi vam veure turistes; o potser per l'astronòmic preu de

l'entrada: pràcticament tres euros que a l'escala Malí és una fortuna. A la sortida vam agafar un taxi i ens vam proposar aconseguir alguns regals pendants, però no ens vam en sortir. Bamako és desesperant, i quan la coneixes una mica bé, avorrida. La resta d'hores van passar a l'espera de la sortida de l'avió, de matinada, jugant a cartes i recordant les aventures viscudes tots tres. Recordar el nostre darrer dia a Mali em retorna aquella sensació d'absurda contradicció de sentiments. Per una banda en sentir l'arribada de l'escalf del 'teu' mon, aquell que coneixes bé, el que no et provoca un estat d'incertesa i tensió constant, ple de coses previsibles i quotidianes que et fan sentir còmode i segur. Però per l'altra percebent l'allunyament de l'aventura, del fet de viure dia a dia amb la seguretat que la següent jornada serà més intensa encara.

'L'Afrique c'est très dur' deia en 'Lelele', el guia d'Hombori afirmava que després de tres visites s'està prou acostumat al tarannà caòtic i salvatge de la convivència pseudo-urbana del continent. Jo afegiria que, en canvi, trobo molt més difícil conviure de nou 'a casa' després d'haver tastat la 'mel' africana. Tot pren un valor nou. Fins i tot la cosa més petita, senzilla i insignificant, es torna radicalment especial i valuosa.

En la meua pàgina del Facebook he publicat un àlbum de fotografies que resumeix l'experiència. El títol és una mena de sentència 'Mali, mai més serem els mateixos que vam ser'. Certament hi ha un abans i un després d'una experiència com aquesta, hem crescut vitalment, i en fer-ho junts, tots tres, hem estretit el vincle d'una manera que potser mai es desfarà.

Espero que us hagi agradat llegir la crònica tant com a mi escriure-la.